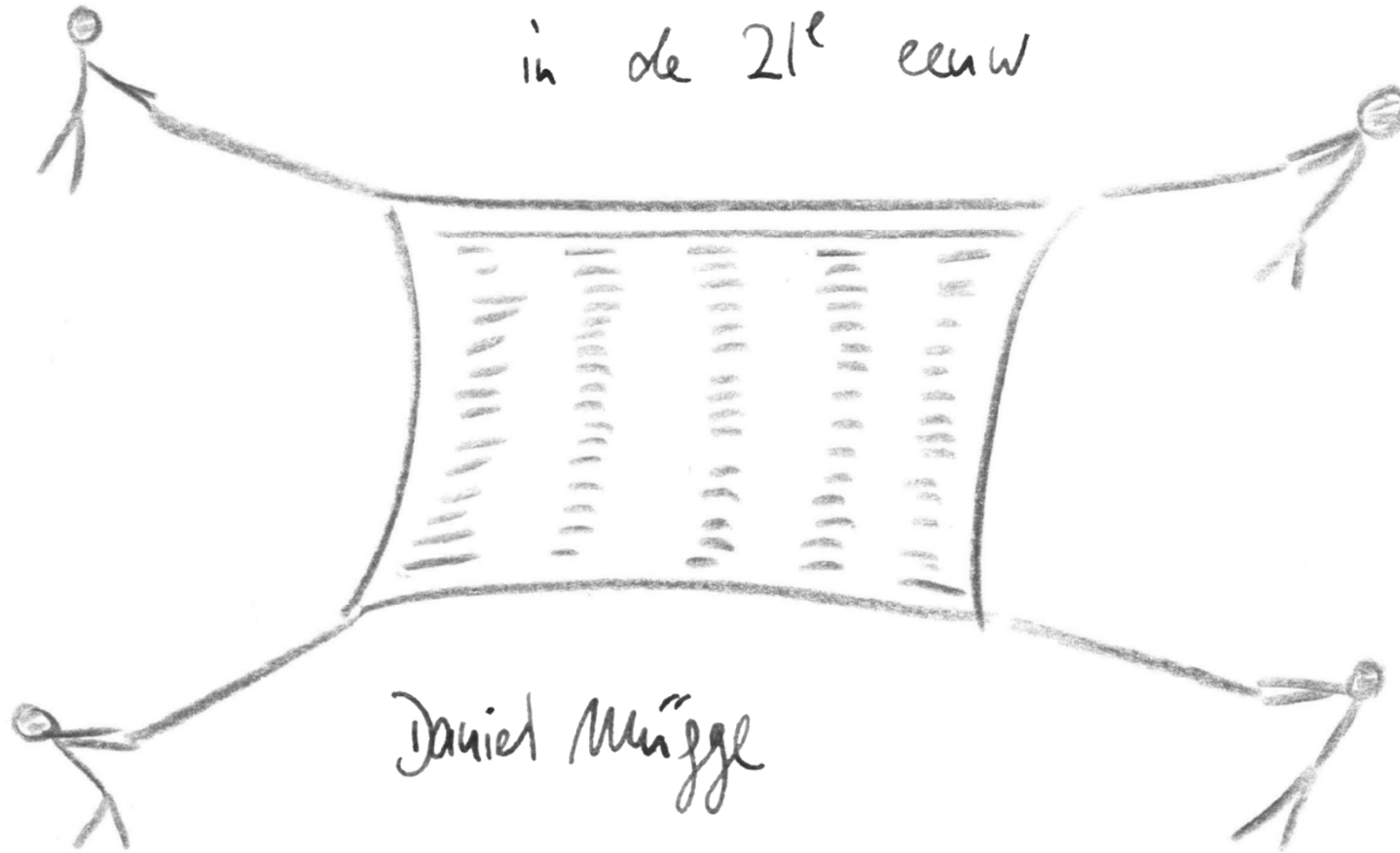


Dilemma's voor economische statistiek
in de 21^e eeuw



Daniel Mügge

Universiteit van Amsterdam



Het *FickleFormulas* project

- 8-persoons team aan UvA

“Hoezo meten wij onze economie zoals we dat doen?”

- Sociale en politieke oorsprong én consequenties van indicatoren
- Verschillende vormen van onderzoek

www.fickleformulas.org

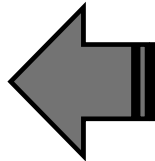


“Politiek moet gaan over Nederland én Nederlanders, minder over cijfers en Den Haag. Dat is wat mensen vragen. En dat is ook het uitgangspunt van dit regeerakkoord. Nederland moet niet alleen vooruit gaan in de statistieken, Nederlanders moeten dat ook zelf ervaren.”

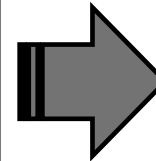
Regeerakkoord, 10 oktober 2017



Groeiend
wantrouwen
en scepsis



Statistiek als
spiegel van "de
economie" en
bestuursinstrument



Hoog-
gespannen
verwachtingen



1. Mondialisering vs een territoriale opzet van statistiek

- De fictie “nationale economie” paste goed na de 2^e WO

Handwritten mathematical notes on the left margin, including a vertical line, numbers like 2, 5, and symbols like $\frac{1}{2}$.

Handwritten mathematical notes on the right margin, including a vertical line, numbers like 2, 5, and symbols like $\frac{1}{2}$.





EUROPE



Handwritten notes on the left margin, including numbers and symbols like '5', '10', and '20'.

Handwritten notes on the right margin, including numbers and symbols like '2-4', '10', and '15'.





Nieuwe uitdagingen in de 21^e eeuw: economisch

- Mondialisering
 - Complexere productieketens
 - Offshoring
 - Belastingparadijzen
- Digitalisering
- Meer dienstverlening

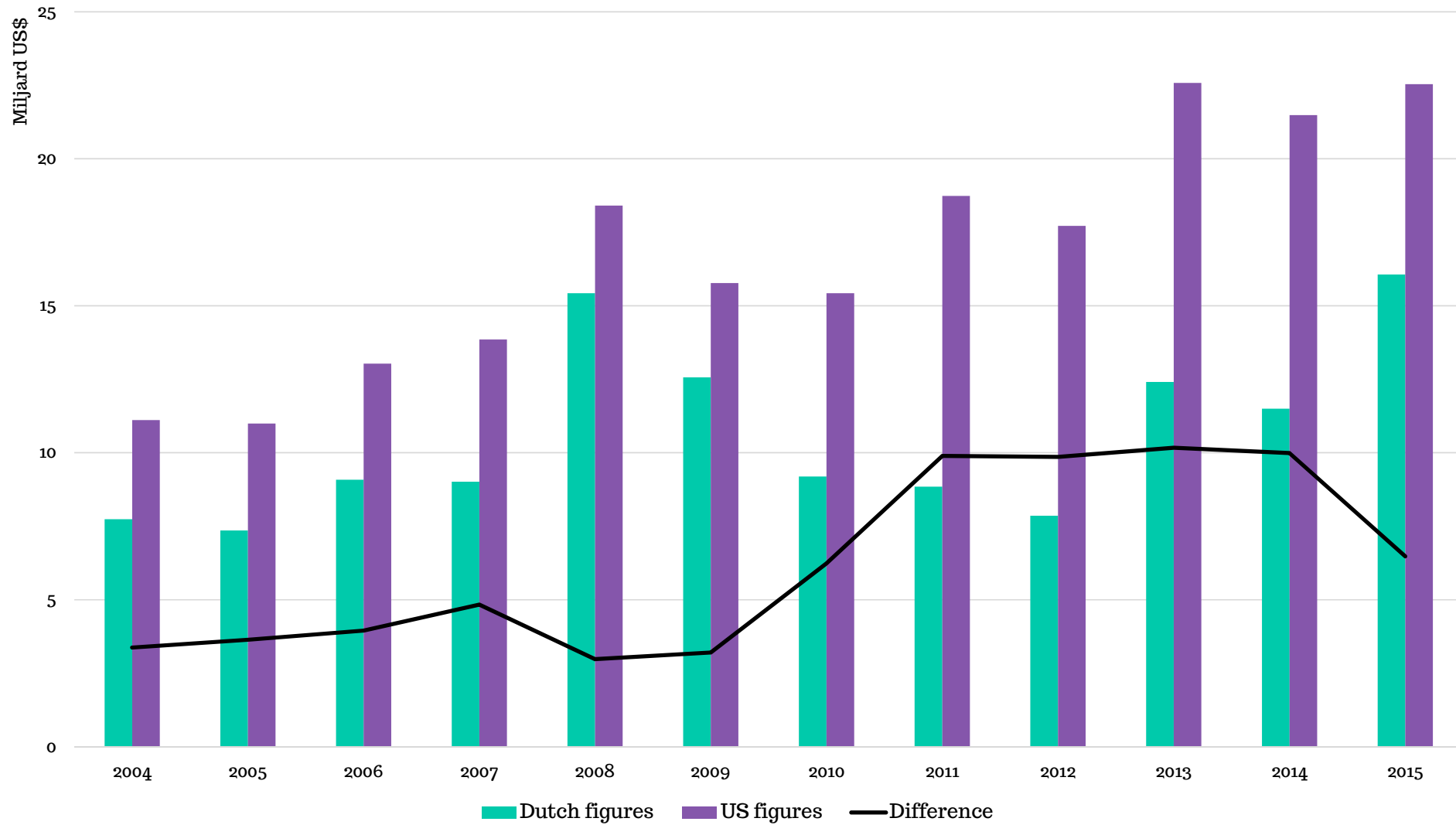


Handwritten notes on the left margin, including "2/2/2" and "5/5/5".

Handwritten notes on the right margin, including "2-4", "4", "0", "1", "2", "3", "4", "5", "6", "7", "8", "9", "10", "11", "12", "13", "14", "15", "16", "17", "18", "19", "20", "21", "22", "23", "24", "25", "26", "27", "28", "29", "30", "31", "32", "33", "34", "35", "36", "37", "38", "39", "40", "41", "42", "43", "44", "45", "46", "47", "48", "49", "50", "51", "52", "53", "54", "55", "56", "57", "58", "59", "60", "61", "62", "63", "64", "65", "66", "67", "68", "69", "70", "71", "72", "73", "74", "75", "76", "77", "78", "79", "80", "81", "82", "83", "84", "85", "86", "87", "88", "89", "90", "91", "92", "93", "94", "95", "96", "97", "98", "99", "100".

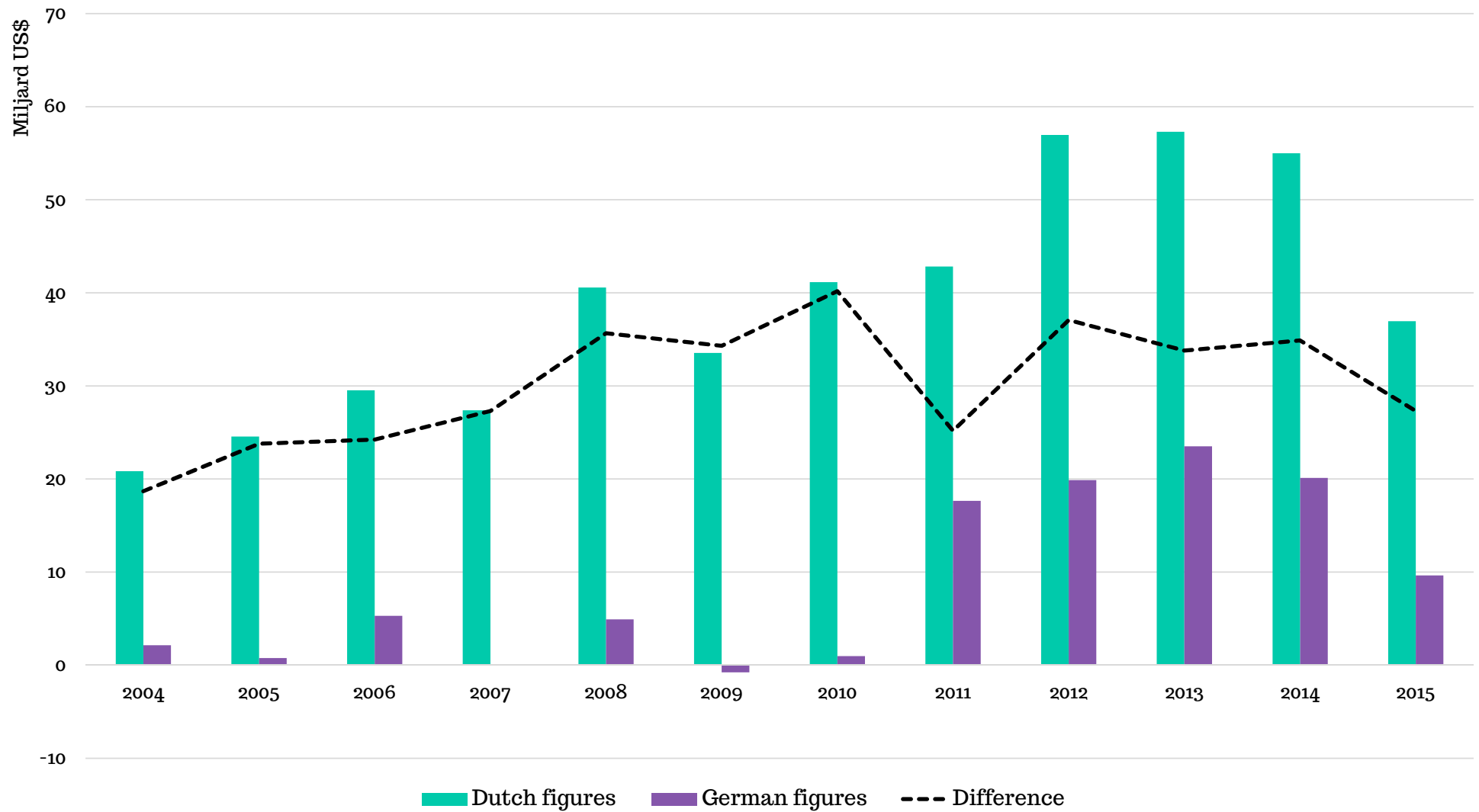


Amerikaans handelsoverschot met Nederland (goederen)



Data source: OECD STAN bilateral trade database rev.3 (1995-2011) and rev.4 (2012-2015), <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=BTDIXE>

Nederlands handelsoverschot met Duitsland (goederen)



Data source: OECD STAN bilateral trade database rev.3 (1995-2011) and rev.4 (2012-2015), <https://stats.oecd.org/Index.aspx?DataSetCode=BTDIXE>



1. Mondialisering vs. een territoriale opzet van statistiek

- Dilemma's:
 - Met veel energie en moeite nationale statistiek 2.0 bouwen vs. geheel nieuwe opzet (Europese of mondiale statistiek)?
 - Steeds specifiekere indicatoren vs. behoefte aan één simpele *headline figure*



Nieuwe uitdagingen in de 21^e eeuw: maatschappelijk

- Onderkenning van complexiteit
- Sceptis van burgers
- Overdaad aan informatieprikkels voor burgers en beleidsmakers
- Weinig kennis over daadwerkelijk niveau van officiële cijfers

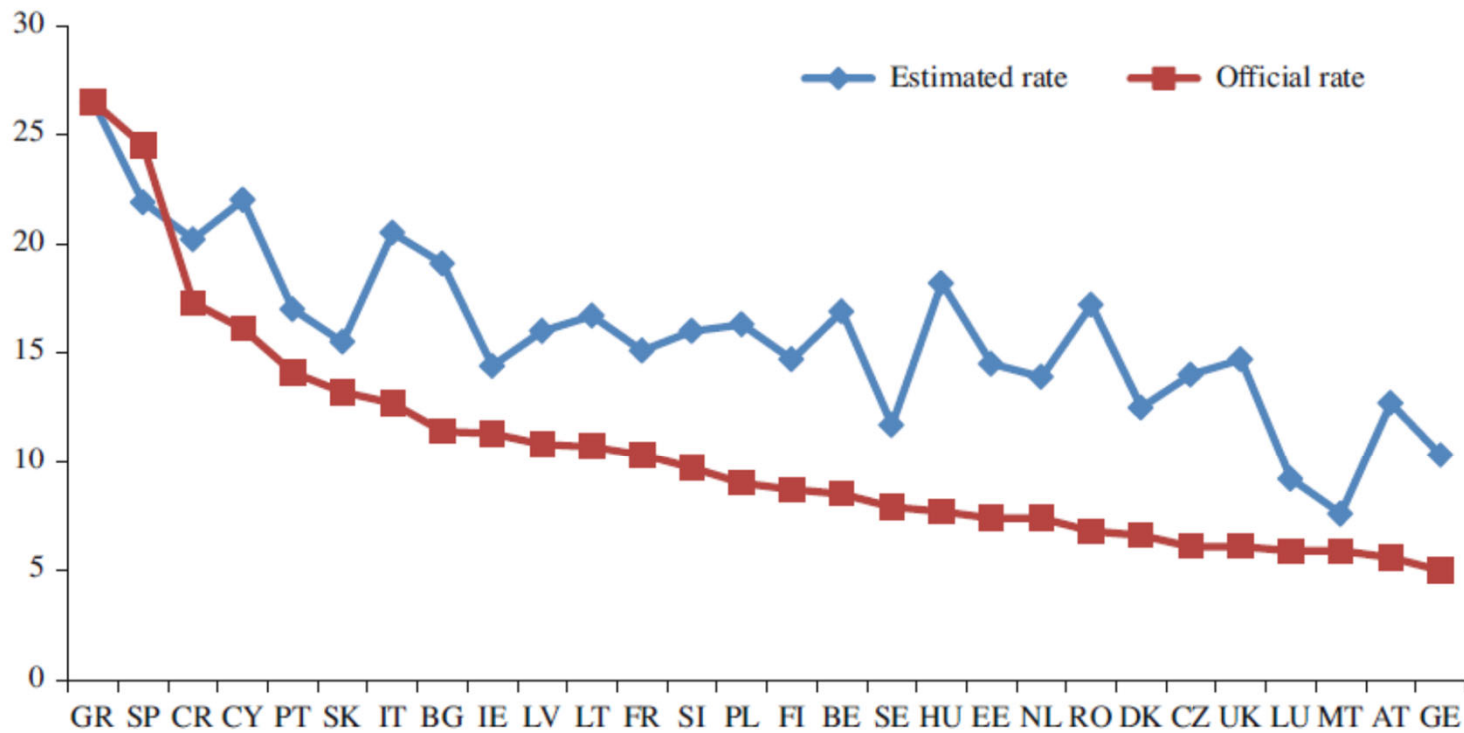


Fig. 3. Estimated and official unemployment rates in the Member States of the European Union in 2014 (in percent). Source: Own elaboration using data from the [European Commission \(2015a,c\)](#). Notes: See notes under [Figure 1](#).

Copied from Vicente and López "Exploring Europeans' Knowledge of Official Economic Statistics," JoOS, 2017



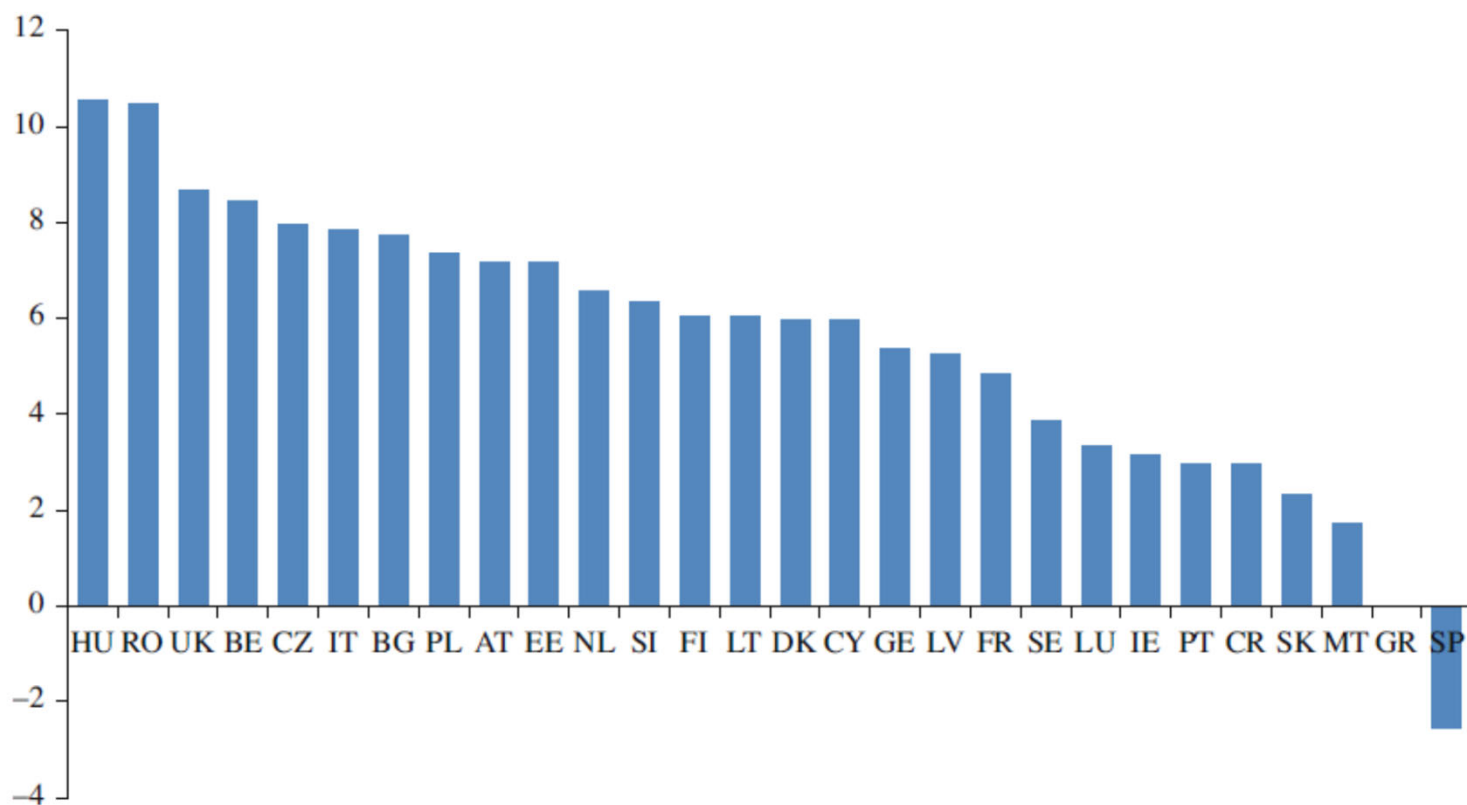


Fig. 6. Errors in unemployment reporting by country (in percent). Source: Own elaboration using data from the *European Commission (2015a,c)*. Notes: See notes under *Figure 4*. Spain has a negative error due to the underestimation of the official rate of unemployment.



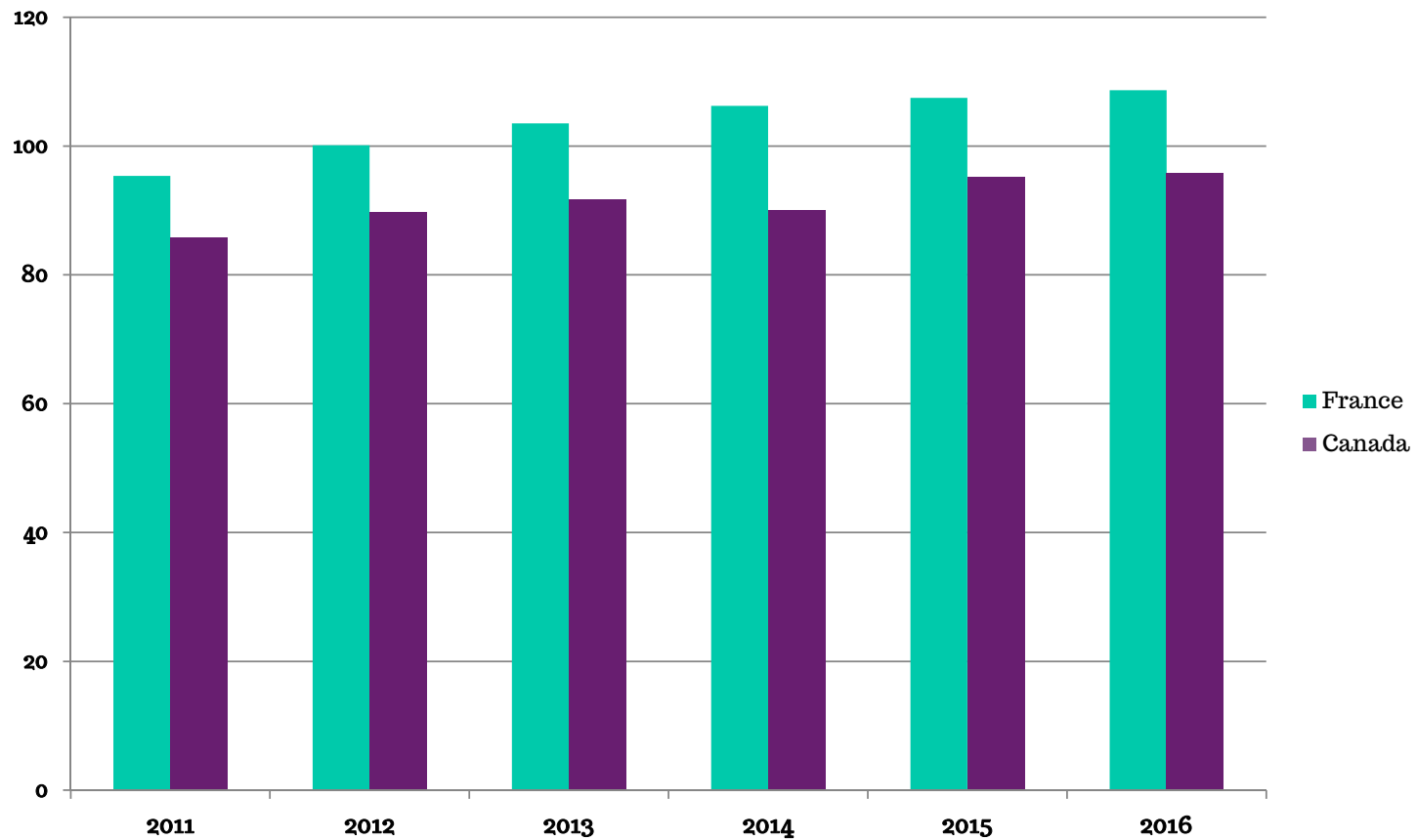


2. De schaduwkanten van internationale harmonisering

- Harmonisering: goed voor benchmarking, internationale afspraken en vergelijkend onderzoek
- Maar: vergelijkt soms appels en peren
 - Inflatiecijfers: welke plek voor de woningmarkt?
 - Staatsschulden: rol van pensioenen?

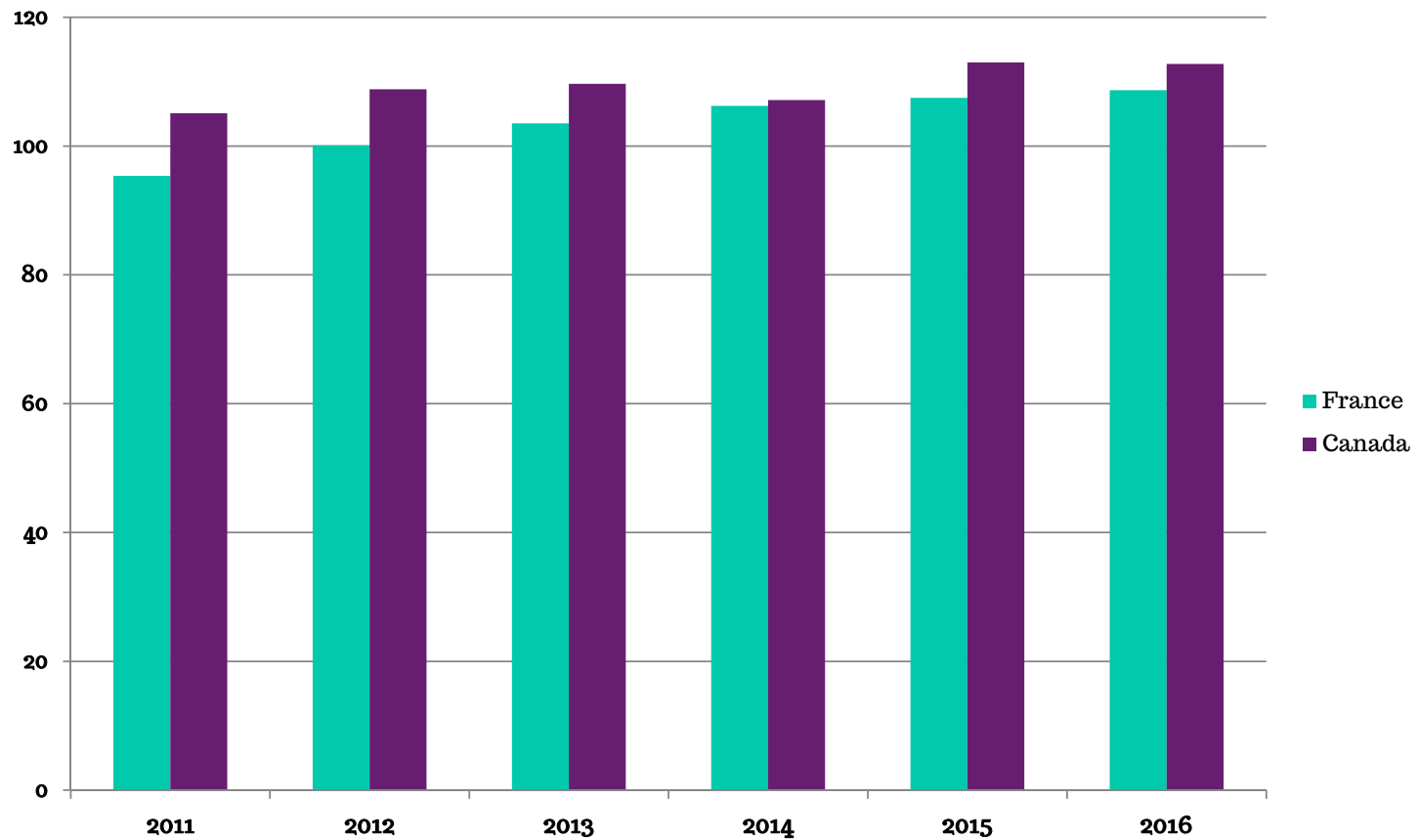


Het pensioneffect





Het pensioeneffect





2. De schaduwkanten van internationale harmonisering

- Harmonisering: goed voor benchmarking, internationale afspraken en vergelijkend onderzoek
 - Maar: vergelijkt soms appels en peren
 - Inflatiecijfers: welke plek voor de woningmarkt?
 - Staatsschulden: rol van pensioenen?
 - Harmonisering doet soms niemand recht en remt aanpassingen
- Hoe heilig is het doel van internationaal gedeelde standaards?

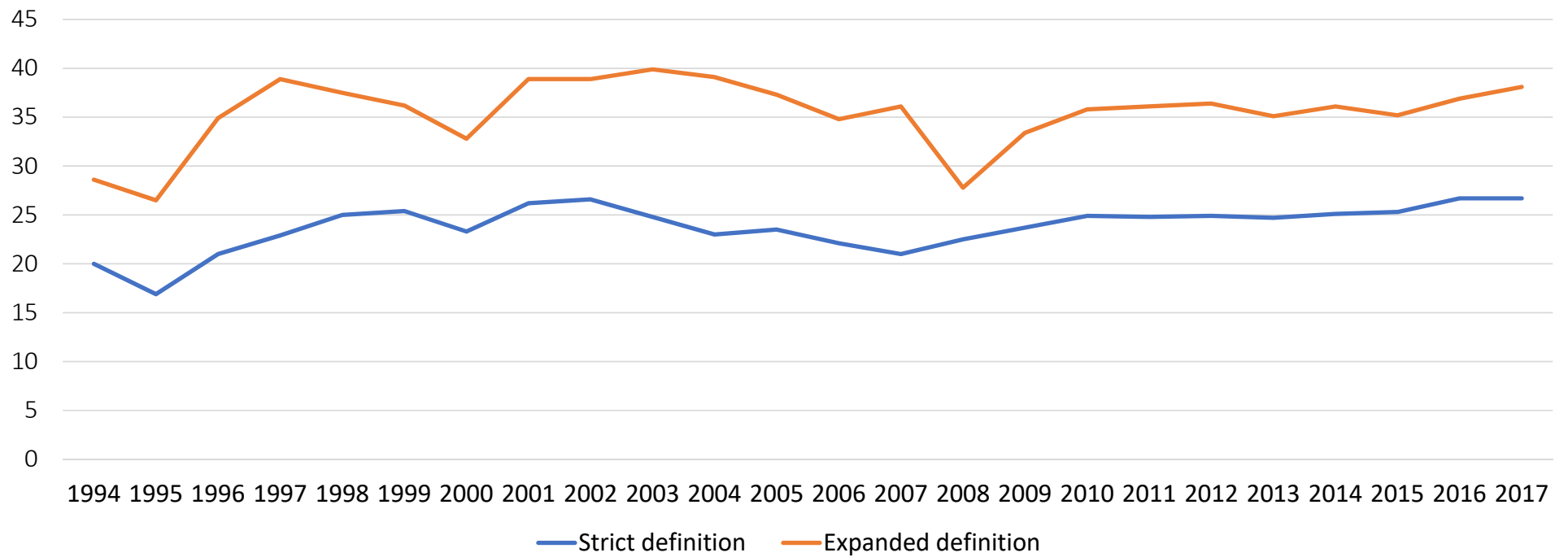


3. Behoeftte aan simplificatie vs. onderkenning van complexiteit

- Rol van statistiek: simplificatie van de werkelijkheid om beslissingen te kunnen nemen
 - Geldt voor alternatieve beleidsopties, maar ook voor beslissingen over mensen
- Onderkenning van maatschappelijke complexiteit als vorm van beschaving
 - Etnische categorieën, gender, etc.

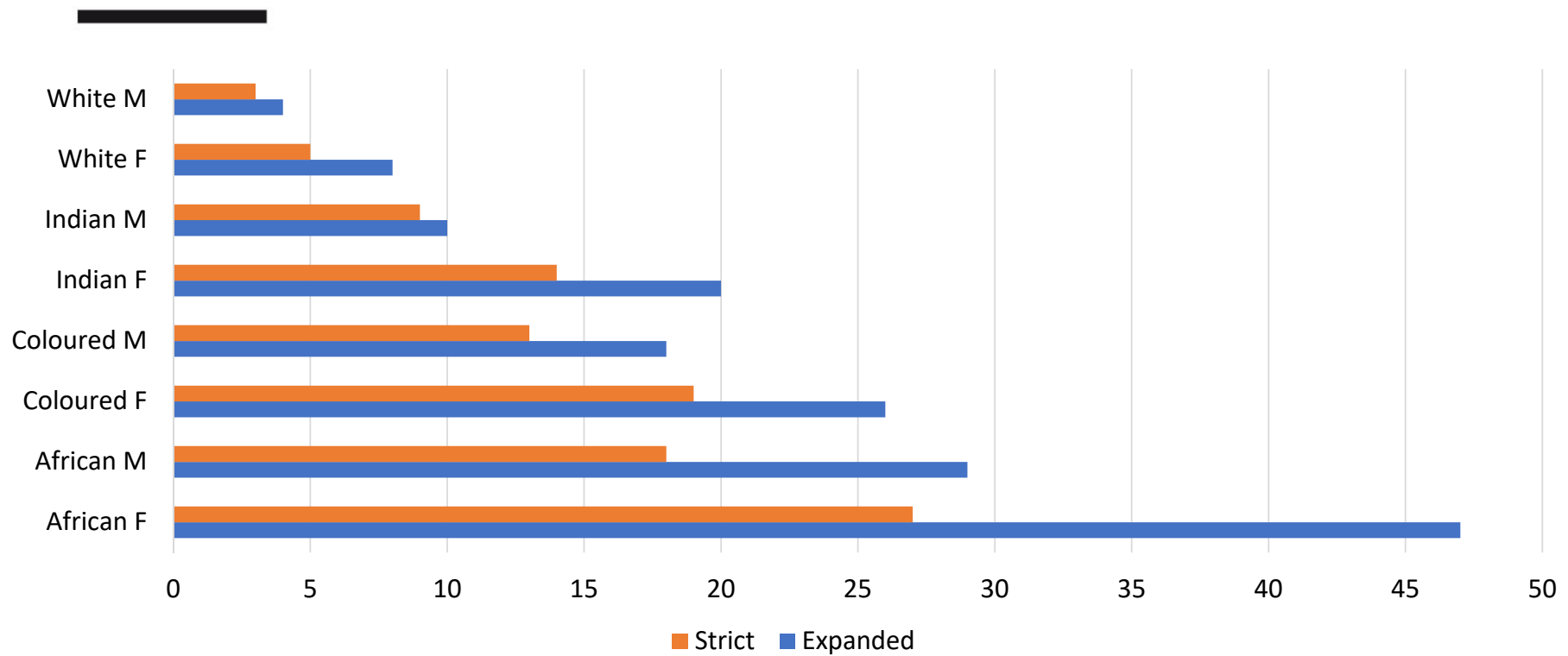


Werkloosheid in Zuid Afrika





Werkloosheid: gender en etniciteit





3. Behoefte aan simplificatie vs. onderkenning van complexiteit

- Rol van statistiek: simplificatie van de werkelijkheid om beslissingen te kunnen nemen
 - Geldt voor alternatieve beleidsopties, maar ook voor beslissingen over mensen
- Onderkenning van maatschappelijke complexiteit als vorm van beschaving
 - Etnische categorieën, gender, etc.
- Dilemma's:
 - Doe je de maatschappij geweld aan met simplificerende labels en categorieën?
 - En zo ja, waarop baseer je dan statistiek?

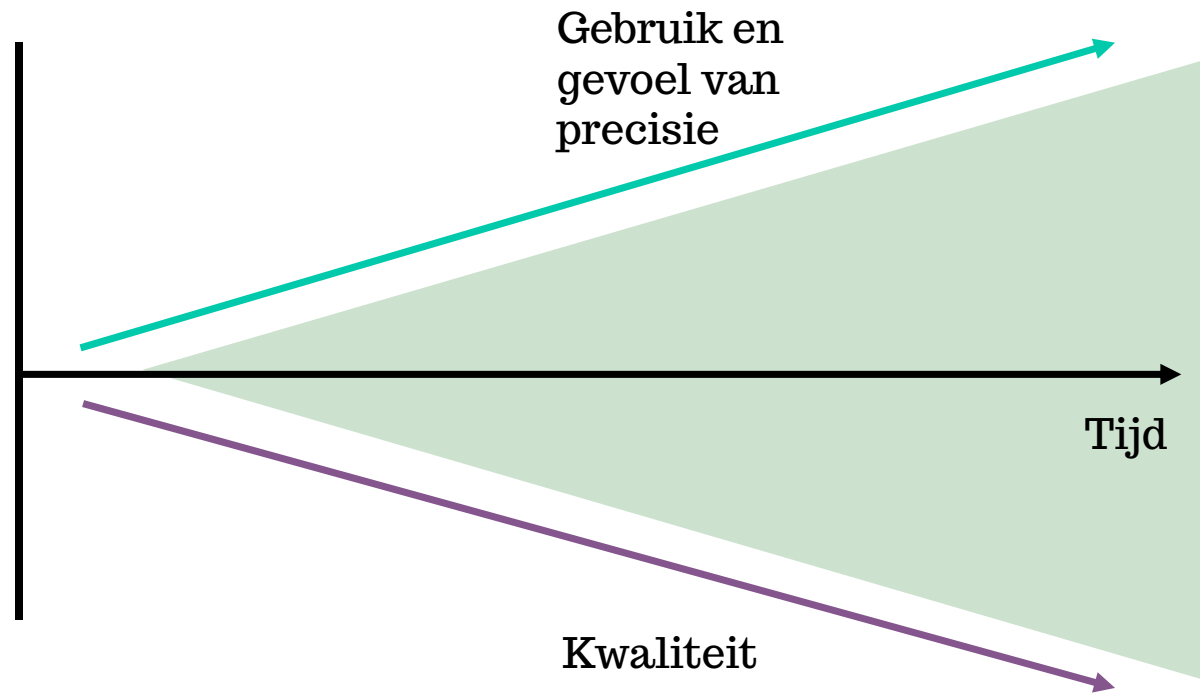


4. Verwijt van nauwe blik vs. eis om harde cijfers

- Statistiek als economistisch reductionisme – bbp als geliefd doelwit
 - Verwijt dat die dingen gemeten worden die er niet echt toe doen
 - Meer openheid voor subjectiviteit, zachte data, beleving en waardering van burgers
- Eis dat beleid steeds meer op cijfers gestoeld is
 - Tegen willekeur, voor accountability, etc.
- Dilemma: allebei tegelijkertijd kan niet...

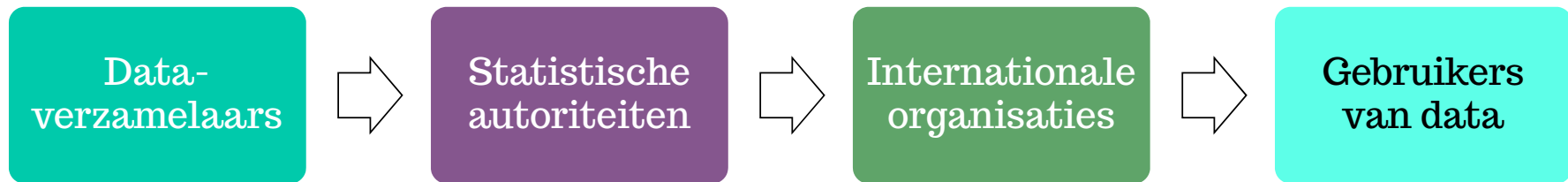


Een groeiende kloof in de statistiek





Verwaarloosde ruis





De vier dilemma's in een oogopslag

1. Omgang met deterritorialisering
2. Harmonisering vs. (snelle) aanpassing aan lokale omstandigheden
3. Simplificatie vs. onderkenning van complexiteit
4. Harde cijfers vs. ruimte voor subjectieve oordelen